

**Izviješće o evidentiranju izvora za povijest Vojne krajine
Fond Militaria u Štajerskom zemaljskom arhivu u Grazu**
Graz, rujan – listopad 2002.

Na inicijativu ravnatelja Štajerskog zemaljskog arhiva dr. Waltera Brunnera, koji je u veljači 2001. boravio u kratkom, istraživačkom posjetu HDA, organiziran je dvomjesečni posjet Danijele Marjanić iz Odsjeka za arhivsko gradivo vojnih fondova HDA Štajerskom zemaljskom arhivu u Grazu. Posjet je organiziran u okviru programa "Kulturförderung" koji financira Štajerska zemaljska vlada. Cilj je posjeta bilo evidentiranje izvora za povijest Vojne krajine (fond Militaria) i upoznavanje sa stručnim i znanstvenim zadacima samog arhiva.

1. Štajerski zemaljski arhiv
(*Steiermärkisches Landesarchiv*)

Prve isprave o dodjeli zemljišnih posjeda plemstvu i crkvi na području Štajerske potječu iz doba Karolinga. Dokumenti su nastajali djelatnošću upravnih organa zemljoposjeda (urbari, zadužbine samostana), gradova i trgovišta (porezni spisi). Isprave o staleškim privilegijama zemaljskih staleža davala su se u kasnom srednjem vijeku pojedinim plemićima na čuvanje. Sredinom 16. stoljeća nastale su uz arhive samostana, obitelji, veleposjeda, gradova i trgovišta, i dvije velike upravne registrature djelatnošću staleške i kneževske uprave. Do sredine 16. st. prvi činovnik zemaljskih staleža, sudski pisar, brinuo se osim za porezne uplate i za pisane dokumente zemaljskog sabora. Preokret u čuvanju saborskih spisa nastupio je osnivanjem stalnog odbora "der Verordneten" (poslanika) 1528. godine. Oni su se trebali brinuti za čuvanje spisa zemaljskog sabora i privilegija staleža: uređene su knjige u koje su se zapisivali saborski zaključci i izrađene liste s popisom plemića kod kojih je pohranjen koji privilegij. Zemaljski su staleži 1567. zaposlili i prvog registratora. Uz zadatak čuvanja starih privilegija i prava, arhiv zemaljskih staleža time preuzima i funkciju osiguranja kontinuiteta upravnih odluka. Ova je registratura zemaljskih staleža dobro sačuvana i sadrži gradivo o Vojnoj krajini.

Zbog zaštite stečenih prava rano su nastali i crkveni arhivi. Oni su sačuvani, dok se gradski (komunalni) arhivi srednjeg vijeka nisu sačuvali.

Godine 1564. u Grazu je osnovana samostalna zemaljska kneževska vlada za unutrašnjoaustrijske zemlje. Njezine su registrature u većoj mjeri sačuvane. Pismo hrane su bile tajne, njihova je svrha bila zaštita prava vladara. Ti su središnji uredi bili nadležni za područje vladavine unutrašnjoaustrijskog nadvojvode: Štajersku, Korušku, Kranjsku, Goricu i Gradišku. Ovim su zemljama upravljali namjesnik i tajni vijećnik koji su bili neposredno podređeni vladaru. U Grazu su po uzoru na Beč

nastali Tajno vijeće, Dvorsko ratno vijeće i Dvorska komora. U registraturama unutrašnjoaustrijskih administrativnih vlasti prevladavajuće je načelo odlaganja i sređivanja spisa bila kronološka serija, a postojale su i predmetne grupe. Budući da su registraturne knjige sačuvane, one i danas tvore pomoćne knjige za kronološke serije, dok su za predmetne odjele izrađeni inventari. Gradivo nastalo djelovanjem institucija vlasti zemaljskih knezova iz srednjeg vijeka u velikoj se mjeri nije sačuvalo.

Preuzimanjem obrane zemlje (od 16. st.) i učvršćivanjem Vojne krajine, staleška je administracija postepeno i za pojedina područja, kao što su npr. zdravstvo, građevinska uprava, zemaljska obrana i sl., stvarala vlastite urede, a u okviru tih ureda i registrature. U 17. stoljeću nastali su prvi inventari. Stoljeće kasnije provedena je nova inventarizacija, a 1778. reorganizirana je i registratura uprave. Predmetne grupe nastale u tom razdoblju održale su se s malim promjenama sve do 1925.

Godine 1811. unutrašnjoaustrijski je nadvojvoda Johann utemeljio zemaljski muzej Joanneum kao istraživačku instituciju sa zadatkom sakupljanja izvora za povijest unutrašnjoaustrijskih zemalja. Uputio je okruzima Štajerske i Koruške poziv da zemaljskom muzeju pošalju pisane dokumente, kako bi se na temelju povijesnih izvora mogla napisati povijest unutrašnjoaustrijskih zemalja. Statut je Joanneuma sadržavao odredbu i o posuđivanju arhivskog gradiva od plemstva i crkve i njihovo prepisivanje. Joseph Wartinger, kao staleški arhivar putovao je zemljom po nalogu nadvojvode Johanna, izrađivao prijepise važnih isprava i na taj način sakupio veliki broj arhivalija za arhivski odjel Joanneuma. Arhiv Joanneuma je do 1816. godine bio sastavni dio povijesne stručne knjižnice u čitaonici Zemaljskog muzeja. Godine 1817. arhiv je povjeren na upravu Josephu Waringeru, koji je na čelu arhiva kao prvi arhivar Joanneuma bio sve do 1850. godine. Joseph Zahn, profesor povijesti na Pravnoj akademiji u Bratislavi, preuzeo je 1861. upravljanje arhivom Joanneuma. Izradio je novi statut i 1868. postigao spajanje s arhivom zemaljskih staleža i zbirkom arhivalija Povijesnog društva (*Historischer Verein*), osnovanog 1843, u Zemaljski arhiv. Zemaljski je arhiv bio središnji arhiv za arhive pokrajine. Arhiv je preuzeo arhive staleških obitelji, gradova i trgovišta te katastre zemaljskog financijskog ravnateljstva.

Za arhivsko gradivo kneževskih i državnih organa nastalo od 16. st., osnovan je Namjesnički arhiv u 20. st. Antonu Kapperu uspelo je 1905. da arhivalije do tada pohranjene u pismohrani Namjesništva, preseli u slobodne prostorije stare sveučilišne knjižnice. To je sada bio središnji arhiv za arhivsko gradivo svih državnih organa koji su djelovali s područja unutrašnjoaustrijske grupe zemalja na tlu Štajerske. Na osnovi ustavnih promjena iz 1925. donesena je 1927. odluka da se Zemaljski i Namjesnički arhiv spoje, što je i provedeno 1932. Arhiv je 1951. dobio naziv "Štajerski zemaljski arhiv".

2. Štajerski zemaljski arhiv kao znanstveno-istraživačka i kao uslužna arhivsko-dokumentacijska institucija za stanovništvo, upravu i obrazovne institucije

Prema nacrtu Zakona o arhivima savezne pokrajine Štajerske iz kolovoza 2002. (*Archivgesetz für das Bundesland Steiermark – Entwurf*), Štajerski zemaljski arhiv čuva kulturno naslijeđe pokrajine i ispunjava zahtjeve pravnih i fizičkih osoba za informacijama u pravne, političke, administrativne, znanstvene i kulturne svrhe. Pretpostavke za obavljanje ovih djelatnosti su postojanje stručnog arhivskog osoblja i odgovarajućih i prostranih spremišnih prostorija i ureda koji ispunjavaju sve zahtjeve u odnosu na zaštitu od požara, zaštitu podataka i sigurnost. Voditelji i djelatnici više arhivske službe Štajerskog zemaljskog arhiva moraju završiti školovanje na Austrijskom institutu za povijest ili apsolvirati slično arhivsko obrazovanje.

Stvarnu nadležnost Arhiva određuje Štajerska zemaljska vlada, dok arhiv ima savjetodavnu ulogu. Ona isto tako izdaje Pravilnik o korištenju arhivskog gradiva (*Benützerordnung*) i određuje visinu pristojbi za korištenje gradiva i izradu reprodukcija (cijena preslike A4 formata je 0,30 eura). Cjenik ostalih usluga nije bilo moguće kopirati. Osim toga, od lipnja 2002. prema odluci Zemaljske vlade, Štajerski zemaljski arhiv zbog pokrivanja dijela upravnih troškova izdaje arhivsku iskaznicu. Za iskaznicu koja vrijedi 5 dana potrebno je platiti 5 eura, dok je cijena iskaznice koja vrijedi godinu dana 20 eura. Uvid u arhivsko gradivo za inozemne građane omogućava načelo reciprociteta, tj. mogućnost uvida u arhivsko gradivo za građane Austrije u arhivskim ustanovama zemlje iz koje dolazi istraživač.

Danas se Štajerski zemaljski arhiv sastoji od šest odjela: od državnih arhiva (unutarnjoaustrijska središnja uprava, okružni uredi i odbori, šumarski, poštanski, školski, sudski i financijski arhivi i katastar), arhiva savezne pokrajine (zemaljski sabor, zemaljska vlada, ravnateljstvo zemaljskog građevinskog ureda, zemaljske željeznice, zemaljska bolnica, zbirke, specijalni arhivi – obitelji, općine, arhivi veleposjeda, samostana i zadužbina, ostavštine), odjela za nove akte, odjela za suvremenu povijest, knjižnice za administraciju i odjela za udruženja i privatnike, u koji je integriran bivši arhiv Joanneuma i zbirka topografskih karata i crteža. Vanjska je služba organizirana na način da se voditelj pojedinog odjela brine za gradivo onih stvaratelja i imatelja arhivskog gradiva za koje je nadležan u arhivu. Struktura arhivskih fondova odražava područja prikupljanja gradiva: pisani i slikovni izvori pravnih i fizičkih osoba te mnogobrojne zbirke. Fondovi arhiva imaju ukupno 55.000 dužnih metara. Godine 1959. objavljen je Pregled fondova – prvi opsežni pregled fondova Štajerskog zemaljskog arhiva (F. Posch, *Gesamtinventar des Steiermärkischen Landesarchivs*, VstLA 1, 1959, 482 str.). Od 1848. Arhiv je imao isključivo funkciju povijesno-znanstvene institucije. Namjesnički je arhiv (osnovan 1905) dobio i funkciju pomoćnog organa administracije, budući da mu je od početka bila priključena središnja pismohrana Namjesništva kao privremeni arhiv. Što su više na-

predovali osiguranje i otkup arhivskog gradiva, koje je imalo i neposredno značenje za stanovništvo, kao npr. katastar i gruntovne knjige, to se arhiv, u koji su do tada imali pristup samo znanstvenici i činovnici, u sve većoj mjeri pretvarao u javnu instituciju. Danas Štajerski zemaljski arhiv obavlja trostruku funkciju: djeluje kao znanstveno-istraživačka institucija, kao pomoćni organ administracije i kao uslužna ustanova za stanovništvo s ciljem osiguravanja čuvanja prava za sve sugrađane.

Opis ciljeva i zadataka Štajerskog zemaljskog arhiva u Priručniku o organizaciji (*Organisationshandbuch*) glasi:

1. Štajerski zemaljski arhiv preuzima, čuva, sređuje i čini dostupnim pisane i slikovne izvore o povijesti Štajerske i unutrašnjoaustrijskih središnjih oblasti.
2. Arhiv preuzima gradivo pismohrana ili dijelove pismohrana službenih ureda pokrajine, savezne države i općina i njihovih prethodnika, kao i arhivalije privatnih osoba i gospodarskih institucija, ukoliko one posjeduju znanstveno-istraživačku vrijednost.
3. Preuzimanje je rezultat predaje po službenoj dužnosti, kupovine ili darovanja. Pohranjivanje depozita je dozvoljeno.
4. Ukoliko se navedene arhivalije čuvaju u drugim arhivima, potrebno ih je evidentirati i prema mogućnosti kopirati.
5. Sređivanje arhivskog gradiva treba omogućiti najlakši mogući pristup informacijama i fizički i intelektualni nadzor nad gradivom.
6. Vodeće načelo sređivanja je načelo provenijencije, ako ga nije moguće primijeniti, sređivanje će se izvršiti prema načelu predmetnih/tematskih grupa.
7. Zemaljski arhiv je obvezan u okviru odredbi Pravilnika o korištenju arhivskog gradiva osigurati najlakši mogući pristup informacijama za potrebe uprave i istraživanja.
8. Zemaljski je arhiv u svojstvu instituta za istraživanje regionalne povijesti obvezan na provođenje znanstvenih projekata.
9. Zemaljski je arhiv obvezan širenjem i produblivanjem znanja o regionalnoj povijesti utjecati na obrazovanje.
10. Zemaljski je arhiv poslovni aparat Štajerskog povjerenstva za standardizaciju geografskih imena.
11. Zemaljski arhiv provodi mjere zaštite arhivskoga gradiva na području Štajerske.

Korištenje arhivskih fondova uređeno je Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva. Arhivsko gradivo nije dostupno ako je u procesu sređivanja ili ako ga djelatnici više arhivske službe koriste u znanstvene svrhe. U čitaonici u kojoj se arhivsko gradivo daje na uvid, korisnici se za potrebne informacije mogu obratiti djelatni-

ku znanstveno-informacijske službe, a postoji i tzv. online-savjetnik za pitanja vezana uz korištenje arhivskog gradiva. Prijelaz na informatičku tehniku započeo je 1991. s tri osobna računala opremljena programima za uredsko poslovanje i aplikacijama za baze podataka. Izgradnja arhivske baze podataka u integrirajući arhivski informacijski sustav s više od 40 radnih mjesta uslijedio je na temelju projekta koji je završen 1997. Najveći je dio fondova specijalnih arhiva i zbirki dostupan on-line.

Uslužne djelatnosti Štajerskog zemaljskog arhiva obuhvaćaju uz stručno pothranjivanje i upravljanje arhivskom gradivom i savjetodavnu funkciju javnosti i uprave na područjima istraživanja (regionalna povijest, izvori, literatura), arhivskih tehnika (spremišta), zaštite arhivalija (konzervacija, restauracija), arhivske informacijske službe, izložbi, tehnika reprodukcije i heraldike.

U okviru svoje zadaće istraživanja regionalne povijesti, Štajerski zemaljski arhiv izdaje nekoliko znanstvenih publikacija: časopis "Mitteilungen des Steiermärkischen Archivs" (izlazi jedanput godišnje) u kojem se objavljuju znanstveni radovi nastali na temelju proučavanja izvora pohranjenih u Zemaljskom arhivu, kao izdavač arhiv ima edicije "Veröffentlichungen des Steiermärkischen Archivs", "Styriaca", "Neue Reihe" i "Quellen aus steierischen Archiven", posvećene izvorima važnim za regionalnu povijest.

U arhivu je i sjedište Štajerskog povjerenstva za normiranje geografskih imena (*Steierische Ortsnamenkommission*) u kojem su zastupljeni i djelatnici znanstvene arhivske službe. Štajersko povjerenstvo za normiranje geografskih imena osnovala je Štajerska zemaljska vlada 1970. kao stručni odbor dodijeljen djelokrugu rada Štajerskog zemaljskog arhiva. Arhiv osigurava poslovni aparat i ured. Članovi su povjerenstva, njih 20, arhivisti više i znanstvene službe Štajerskog zemaljskog arhiva, djelatnici sveučilišnih instituta za povijest, geografiju, germanistiku i lingvistiku, službenici pravnih i stručnih odjela Štajerske zemaljske vlade i Ureda za mjerenja. Standardizacija geografskih imena u Štajerskoj najvećim je dijelom zaključena. Potreba osnivanja Povjerenstva proizašla je iz različitih načina pisanja jednog te istog geografskog imena/naziva u službenim i privatnim popisima i kartama.

3. Zemaljski arhiv

(*Landschaftliches Archiv*)

Od kasnog srednjeg vijeka pa sve do ustavnih promjena u 19. st. štajerske je staleže činilo više i niže plemstvo, prelati i zastupnici kneževskih gradova i trgovišta koji su se okupljali na zemaljskom saboru, a u suprotnosti od zemaljskog kneza, vojvode. Prvi pisani dokumenti o djelatnosti parlamenta oskudni su, a isprave o staleškim privilegijama bile su povjerene pojedinim plemićima na čuvanje. Godine 1528. osnovan je gremij staleških poslanika čije se zadatke sastojao u sakupljanju saborskih zaključaka i spisa.

Zemaljska se uprava postepeno izgrađivala: pisar je postao "tajnik" kojem su u njegovom poslu pomagali uredski službenici. Osnovani su porezni uredi s knjigovodstvom, građevinski ured, ured za zdravstvo i sl. Ova upravna struktura, na čijem je čelu od 19. st. bio zemaljski odbor, ukinuta je tek 1925, kada je nakon ustavnih i upravnih promjena autonomna zemaljska uprava ujedinjena s prijašnjom kneževsko-državnom pokrajinskom upravom u Štajersku zemaljsku vladu. Nekoliko godina nakon toga (1932) Zemaljski su i Namjesnički arhiv dobili zajedničku upravu.

Arhivsko gradivo starog Zemaljskog arhiva sadrži preko 3.000 isprava, oko 3.700 arhivskih kutija, 4.500 svezaka i 4.700 fascikala i ima sljedeću strukturu:

1. **Isprave** su ključni dokumenti za ustavno-pravnu povijest vojvodstva i krunovine Štajerske od 12. do kasnog 19. st. (plemičke i vladarske isprave, isprave o porezima i dugovima, kupoprodajni ugovori i zadužbine staleških građevinskih objekata, škola i muzeja).
2. **Antiquum** (do 1996. "Stari Arhiv") se u zadnjih 150 godina nalazi u fazi sređivanja. Obuhvaća gradivo stare registrature štajerskih staleža do 1793. godine. Prvobitni se red nije održao (sustav ladica i fascikala), jer je u 19. st. napravljena nova sustavna podjela. Gradivo čini četrnaest grupa (grupa br. 14 je fond *Militaria* koji sadrži podatke o Vojnoj krajini). Arhivsko gradivo tih grupa spojeno je s arhivom zemaljskog muzeja Joanneuma 1868, što je dovelo do utemeljenja Zemaljskog arhiva. U tijeku je sređivanje gradiva koje se orijentira na postojeću predmetnu grupaciju gradiva.
3. Fondovi pod nazivom *Medium* čine fondovi registraturnog sustava od 1792. Predmetni su fascikli brzo i lako dostupni budući da su sačuvani urudžbeni zapisnici i kazala. *Medium* obuhvaća staleške spise do 1861.
4. Treću i posljednju epohu staleške uprave čini gradivo od 1861. godine do ujedinjenja autonomne s kneževsko-državnom upravom 1925. godine. I ovdje postoji sustavna registratura s pripadajućim urudžbenim zapisnicima i kazalima.

Uz ove četiri glavne grupe iz djelokruga staleške uprave, Zemaljskom su arhivu predani (s rasponom gradiva do 1925. godine) i sljedeći fondovi: **Prezidijalni spisi sabora, saborskih odbora i zemaljske vlade** kasnog 19. i ranog 20. st., **Porezni ured** (od 1768. glavna financijska ustanova pokrajine), **Tehnički zemaljski ured** (Zemaljski građevinski ured), **Zemaljska građevinska inspekcija**, **Zemaljske željeznice**, **Zemaljska bolnica**, **sirotišta i rodilišta**, **Zemaljski muzej Joanneum** i **Poljoprivredno društvo**.

3.1. Laa. A. Antiquum XIV. Militaria (16. – 19. st., oko 950 kutija).

Fond Militaria je izvor za rano razdoblje (od sredine 16. st.) Vojne krajine i to za slavonsko područje (Varaždinski generalat). Gradivo je fonda poglavito vojne

provenijencije, ali dokumenti o Vojnoj krajini pomiješani su s onima koji se tiču jedino Štajerske. Fond općenito sadrži podatke o organizaciji zemaljske obrane na štajerskom području.

Štajerski su staleži bili nadležni za financiranje i organizaciju podaničke vojske, nadzirali su utvrđivanje kasnije Vojne krajine, novačenje i plaćanje vojnih postrojbi te opskrbu ratnim materijalom. To se postepeno mijenja sa sve većim miješanjem zemaljskog kneza od druge polovice 17. stoljeća, kada najvažnije vojne zadaće preuzima njegova vojska, a štajerski staleži postepeno gube samostalnost u vojnim poslovima. U njihovoj je nadležnosti ostalo novačenje, opskrba vojnih postrojbi na marševima i organizacija prijevoza.

Arhivski fond Militaria ima oko 950 kutija, složenih u dvije serije: serija u kojoj je arhivsko gradivo kronološki složeno (*die chronologische Reihe* – oko 850 kutija) i serija tematski (predmetno) složenog gradiva (*Sachgruppen* – 100 kutija, npr. graničarske tvrđave, posjedi, graditeljstvo, instrukcije), a koje je unutar predmetnih grupa složeno kronološki od 16. st. nadalje. Za navedeni fond nije izrađeno obavijesno pomagalo. Djelomični popis i baza podataka sadrže podatke za razdoblje do 1569. godine. Gradivo nije folirano, a signature imaju tek pojedini dokumenti. Identifikacija je moguća prema signaturi tehničkih jedinica (kutija), a unutar kutije potrebno je nakon toga pregledati svaki dokument. Pretraživanje olakšava to što se u potpisu izvješća zapovjednika njemačkih posada iz Varaždina, Čakovca, Đurđevca, Križevaca i Ivanića o provalama martologa, turskim zarobljenicima, održavanju vojnih vježbi, problemima s plaćama i opskrbom, navodi mjesto/tvrđava na koju se izvješće odnosi. Izvješća su se u slala predstavnicima štajerskih staleža (naslovljena na *Verordneten des Fürstenthums in Steyr*), pojedina i Dvorskom ratnom vijeću (*Hofkriegsrath*) i zemaljskom knezu (*Landesfürst*). Od kraja 16. stoljeća broj se izvješća koja se odnose na vojna događanja na području Vojne krajine smanjuje, sadržajno prevladavaju izvješća vojnih povjerenstava, problemi opskrbe i plaćanja vojnika.

Pregledano je gradivo za razdoblje 1573-1655. (63 kutije, ali s nekoliko većih skokova kako bi se stekao pregled gradiva za duže vremensko razdoblje). Dokumenti su sadržajno izvor podataka za tri tematske cjeline: problemi *plaćanja vojnika* (kašnjenje u isplatama) u utvrdama kasnijeg Varaždinskog generalata (slavonska Vojna krajina), organizaciju *opskrbe*, te *izvješća vojnih povjerenstava/inspekcija* o novačenju i naoružanju graničara (*Soldatenbesoldung, Proviant, Musterung*). Ostali dokumenti su izvješća vojnog karaktera koja se odnose isključivo na vojne postrojbe na području Štajerske.

Plan sređivanja predviđa kronološko sređivanje gradiva fonda (neprijateljske akcije i odgovarajuće mjere štajerskih staleža), dok bi predmetne grupe trebale održavati unutarnju organizaciju zemaljske obrane i pojedinih pripadajućih ustanova,

kao npr. sustav obavještanja i upozoravanja, organizaciju finansijskih sredstava (prikupljanje poreza) za vojne postrojbe podaničke vojske i njihovu opremu, za novačenje plaćeničkih postrojbi Vojne krajine, zemaljsku robotu, utvrđivanje glavnog grada i gradova na granici, kao i tvrđava na hrvatsko-slavonskom području, opskrbu graničara, nabavku oružja i izgradnju vojnih skladišta, organizaciju vojnih povjerenstava za Vojnu krajinu, personalije zapovjednika i nižih časnika, te podršku ratnim invalidima. Najmlađi se dio gradiva (19. st.) odnosi na francusku invaziju za vrijeme Napoleona (zahtjevi o odšteti) i organizaciji domobranstva u Štajerskoj.

Spisi unutrašnjoaustrijskog Dvorskog ratnog vijeća nalaze se u Ratnom arhivu u Beču.

4. Nova zgrada arhiva

Veliki prirast fondova nastao preuzimanjem gradiva pismohrana službenih organa i povijesno značajnih arhiva, zahtijevao je i povećanje spremišnih kapaciteta. Nakon višegodišnjih pripremnih radova kao budući središnji arhiv određen je bivši karmelićanski samostan. S radovima se započelo 1986. godine.

U adaptiranu zgradu bivšeg karmelićanskog samostana Štajerski je zemaljski arhiv uselio 2000. godine. Ispunjeni su svi zahtjevi u odnosu na korištenje gradiva i spremišni prostor, te arhivsku tehniku (klimatizacija, oprema laboratorija za restauraciju, knjigovežnicu, reprografiju i konvertiranje medija). S uređenjem studija za reprografiju i konvertiranje medija stvorene su pretpostavke suvremene ponude reproduksijskih tehnika za arhivske korisnike. U okviru projekta "Digitalni arhiv" posebno osjetljivo arhivsko gradivo konvertira se u digitalne korisničke oblike.

Štajerska je zemaljska vlada na sjednici od 18. studenoga 1996. odlučila da se izradi detaljni plan za završetak građevinskog projekta "Štajerski zemaljski arhiv, Karmeliterplatz 3". Nastavak je radova (radovi na adaptaciji započeli su 1987) predviđao uređenje središnjeg spremišta u unutrašnjem dvorištu zgrade samostana i adaptaciju starog dijela za laboratorije i uredske prostorije. Četiri dotadašnje različite spremišne lokacije bi tada bile ujedinjene. Završetak radova na adaptaciji bio je predviđen za siječanj/ožujak 1999. Ukupni izdaci za provođenje drugog stupnja projekta iznosili su 204 milijuna šilinga (oko 14 milijuna eura). Cilj je projekta bila koncentracija ukupnog fonda Štajerskog zemaljskog arhiva, njegovo čuvanje u konzeratorski odgovarajućim uvjetima i klimatiziranom prostoru.

Taj drugi, završni dio projekta sastojao se od uređenja sedmerokatnog središnjeg spremišta površine od 6.432 m² (nova građevina) i spremišnim kapacitetom za 56.000 d/m. Stari je dio zgrade saniran i tamo su smještene prostorije za rad na sređivanju arhivskog gradiva, laboratoriji i dodatni uredi s površinom od 2.805 m².

Odluka Zemaljske vlade o realizaciji završnog dijela projekta "Štajerski zemaljski arhiv" do 1999. godine potaknula je upravu arhiva da neposredno počne planiranje priprema za preseljenje. Izrađeno je nekoliko projekata za selidbu arhivskog gradiva koje je trebalo ostvariti u roku od samo dvije godine i s reduciranim brojem osoblja. U srpnju 1997. prihvaćena je varijanta koja je predviđala privremeno zapošljavanje dodatnog osoblja. Radovi na pripremi preseljenja arhivskog gradiva sastojali su se od čišćenja cjelokupnog arhivskog fonda Štajerskog zemaljskog arhiva, preseljenja u nove, bezkiselinske arhivske kutije (izrađene prema projektu arhiva) i unos dokumentacije u arhivski informacijski sustav s promjenama u signaturama uzrokovanima selidbom.

Danijela Marjanić

